

ผลการจัดกิจกรรมแบบโครงการที่มีต่อทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

The Effects of Project Approach Activity Provision on Social Skills of Young Children

ภัสสร ศรีพาทกุล *

Passorn Sripawatakul

ปัทมาวดี เล่ห์มงคล **

Pattamavadi Lehmongkol

สาขาปฐมวัยศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ประเทศไทย

Department of Education Kasetsart University, Thailand

Email: passorn.sr@ku.th; fedupdl@ku.ac.th

Received: August 14, 2024

Revised: October 21, 2024

Accepted: October 28, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมแบบโครงการที่มีต่อทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงการ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง ๕-๖ ปี จำนวน ๒๐ คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ ๓/๑ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ โรงเรียนบุญคุ้มราษฎร์บำรุง แขวงคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมแบบโครงการที่มีต่อทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยผ่านการจัดกิจกรรมแบบโครงการ จำนวน ๑๖ แผน แบบสังเกตทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงการที่มีต่อทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย มีคะแนนสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองโดยรวม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๑๕.๐๕ และส่วนเบี่ยงเบน

* นางสาวภัสสร ศรีพาทกุล Miss Passorn Sripawatakul นิสิตปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาปฐมวัยศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Student Master of Education in Early Childhood Education Department of Education Kasetsart University

** รศ.ดร.ปัทมาวดี เล่ห์มงคล Assoc.Prof.Dr.Pattamavadi Lehmongkol ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ Independent Study Advisor

เท่ากับ ๑.๗๖ และมีคะแนนรายด้าน อยู่ในระดับ ดี โดยเรียงจากด้านที่มีคะแนนหลังการทดลองสูง ได้แก่ (๑) ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น เด็กช่วยเพื่อนเก็บของเล่น เมื่อเล่นเสร็จแล้ว และรู้จักการแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมกับเพื่อน (๒) ด้านความรับผิดชอบในหน้าที่ เด็กเก็บของเข้าที่ได้อย่างถูกต้อง และตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จได้ (๓) ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น เด็กสามารถเล่นของเล่นร่วมกันกับผู้อื่นได้ และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

คำสำคัญ: การจัดกิจกรรมแบบโครงการ; ทักษะทางสังคม; เด็กปฐมวัย

Abstract

The purpose of this study was to compare the effects of project approach activities on the social skills of early childhood children before and after project approach activities. The target group used in this study is 20 early childhood children between the ages of 5-6 years who are studying in kindergarten year 3/1, semester 1, academic year 2024, Boon Khum Rat Bamrung School. Khlong Nueng Subdistrict Khlong Luang District Pathum Thani Province Under the Office of the Basic Education Commission Pathumthani Primary Educational Service Area Office 1. The tools used in the study were project approach activity plans that affect early childhood children's social skills. Through the organization of 16 project approach activities, social skills observation form for early childhood children. Data were analyzed using average values, standard deviation and content analysis

The results of the study found that Early childhood children who receive project approach activities that affect early childhood social skills Overall scores were higher than before the experiment, with a mean equal to 15.05 and a deviation equal to 1.76, and scores in each aspect were at the good level, arranged from the areas with high scores after the experiment: (1) Aspect of helping others Child helps friend collect toys When finished playing and know how to share materials and equipment in activities with friends; (2) responsibility in duties Children put things in their correct place. and intend to complete the assigned work. (3) Working with others Children can play with toys together with others. and accept and listen to the opinions of others.

Keywords: Project Approach Activities; social skills; Young Children

บทนำ

ในยุคสังคมแห่งการเรียนรู้จะเห็นได้ว่าประเทศใดที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาสมองของประชากรหรือการคิดของประชากรในประเทศนั้น เมื่อประชากรสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ประสิทธิภาพเพื่อปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ประเทศนั้นย่อมจะมีความเจริญ และได้รับการพัฒนาดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ กล่าวถึง ความสำคัญของการศึกษาตอนหนึ่งว่า “สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วนล้นพองเหมาะสมทุก ๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดปรัชญาการศึกษาปฐมวัยไว้ว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง ๖ ปีบริบูรณ์อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่สมรรถนะที่สมบูรณ์^๑ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน เนื่องจากช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่มีการพัฒนาการด้านสมองและการเรียนรู้อย่างรวดเร็วที่สุด ดังนั้น จึงถือได้ว่าช่วงปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่ต้องการการปลูกฝังดูแลเป็นพิเศษ เพื่อจะได้เป็นรากฐานที่สำคัญของการเรียนรู้และการพัฒนาตลอดชีวิตเพื่อให้เติบโตเป็นเด็กฉลาดประสบความสำเร็จในชีวิต จุดเน้นสำคัญ คือ การเรียนรู้แบบ Active learning ของเด็กโดยการลงมือกระทำ มีการบูรณาการผ่านการเล่น มีเป้าหมายเพื่อให้เด็กเป็นเด็กดี มีวินัย มีปัญญา มีความสุขสามารถทำให้เด็กมีทักษะการคิดในด้านความคิดรวบยอด คิดเชิงเหตุผล และคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ เกิดเป็นทักษะชีวิตที่เด็กนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมแห่งความรู้ (Knowledge-Based Society) จุดเน้นของการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งผู้ริเริ่มแนวคิดนี้คือ Dr. David Weikart เด็กจะเผชิญกับประสบการณ์สำคัญซ้ำแล้วซ้ำอีกในชีวิตประจำวันอย่างเป็นธรรมชาติ ผ่านมุมประสบการณ์ที่หลากหลายด้วยวัสดุและอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ยังให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก (Adult-Child Interaction) โดยผู้ใหญ่จัดบรรยากาศให้อบอุ่นและปลอดภัยสำหรับเด็ก ทำให้เด็กเกิดความมั่นใจกล้าพูดกล้าแสดงออก และกล้าปรึกษาผู้ใหญ่เอาใจใส่แม้แต่เรื่องเล็กน้อย การป้อนคำถามให้เด็กเกิดความคิด จินตนาการ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็กนั้นนับได้ว่ามีคุณค่ามากกว่าการยกย่องชมเชยการให้รางวัล และในการจัดสิ่งแวดล้อมในการทำกิจกรรมเมื่อเด็กได้ลงมือทำงานหรือกิจกรรมตามขั้นตอน

^๑ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษานักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, (กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ., ๒๕๕๐), หน้า ๒๔.

อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ Vygotsky ผู้นำแนวคิดทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ (Constructivism) สอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย รวมถึงแนวทางการจัดประสบการณ์ควรเน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง ผ่านการเล่น การสื่อสาร การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก เพื่อให้เด็กเรียนรู้และค้นพบกระบวนการแก้ปัญหาด้วยตนเอง นำไปสู่สร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยความรู้หรือประสบการณ์เดิมในการสร้างองค์ความรู้ ดังนั้น ครูจึงเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก หรือจัดสภาพแวดล้อมการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อให้การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย^๒ หลังจากเด็กทำกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้วเด็กจะได้สรุปบทเรียนว่างานที่ตนเองวางแผนไว้ได้ดำเนินการตามแผนที่วางไว้หรือไม่ดำเนินการได้เพียงใดจะเป็นการช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี กระบวนการวางแผน การลงมือปฏิบัติ และการทบทวน โดยเด็กเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระด้วยตนเองสามารถพัฒนาเด็กได้ทุกด้านโดยครูเป็นผู้ให้การสนับสนุนความคิดของเด็กกระตุ้นให้เกิดการใช้เหตุผลสำหรับการแก้ปัญหาของเด็ก โดยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID ๑๙) ที่ผ่านมามีได้สร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับวิถีชีวิตคนทั่วโลก เกิดความปกติรูปแบบใหม่หรือ New Normal ที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับมาตรการรักษาระยะห่างในชุมชน สังคม จนเป็นที่ห่วงเกรงกันว่าเด็ก ๆ ที่กำลังเติบโตในช่วงเวลานี้ นอกจากต้องเผชิญกับบรรยากาศการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่ออารมณ์ความรู้สึกแล้ว อาจจะขาดโอกาสเรียนรู้ทักษะอารมณ์และสังคมเด็กและเยาวชนจะเติบโตเรียนรู้ได้ดีท่ามกลางการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ซึ่งจะทำให้เด็ก ๆ ได้ฝึกทักษะในการกำกับตนเองเรียนรู้ที่จะเข้าใจและจัดการเรียนรู้ที่จะเข้าใจและจัดการอารมณ์ตนเอง รู้จักควบคุมหรือแสดงอารมณ์และพฤติกรรมออกมาให้เหมาะสมกับสถานการณ์คำนึงถึงกาลเทศะไม่ทำลายความสัมพันธ์ เชื่อมโยงเกื้อกูลคนอื่นได้ และที่สำคัญไม่ทำร้ายผู้ใดให้เดือดร้อนเสียหายเด็ก ๆ ต้องใช้เวลาตลอดวัยเด็กเพื่อเรียนรู้ทักษะเหล่านี้ท่ามกลางการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ฝึกฝนอย่างต่อเนื่องจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะที่ดี เด็กที่มีสุขภาวะด้านอารมณ์-จิตใจแข็งแรง จะสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพเชิงบวกกับผู้อื่นไว้ได้ตลอดช่วงจากวัยรุ่นไปจนถึงเป็นผู้ใหญ่

ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย เป็นความสามารถของเด็กปฐมวัยในการทำงานร่วมกับผู้อื่นสามารถสนทนาพูดคุยกับบุคคลอื่นได้อย่างเข้าใจและชัดเจนรวมถึงสามารถสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างบุคคลและกลุ่มคนการช่วยเหลือเพื่อนเก็บของเล่นเมื่อเล่นเสร็จแล้วการรู้จักการแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมกับเพื่อน ทักษะทางสังคมเป็นความสามารถการทำงานร่วมกับผู้อื่น การเล่นของเล่นร่วมกันกับผู้อื่นได้ และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความรับผิดชอบในหน้าที่ การเก็บของเข้าที่ได้

^๒ Vygotsky, *Mind in Society: Development of Higher Psychological Processes*, (Harvard university press, 1978), p. 26.

อย่างถูกต้อง ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ และการช่วยเพื่อนเก็บของเล่นเมื่อเล่นเสร็จแล้ว รู้จักการแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมกับเพื่อน ซึ่งแนวทางดังกล่าวสามารถนำไปสู่การเกิดทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

การจัดกิจกรรมแบบโครงการ (Project Approach) เป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นตัวดำเนินกิจกรรม เป็นกิจกรรมการสืบค้นหาข้อมูลอย่างลุ่มลึก ตามหัวข้อเรื่องที่เด็กสนใจเน้นให้เด็กกระทำด้วยตนเองอาจเป็นรายกลุ่ม^๓ โครงการประกอบด้วยทฤษฎีและหลักการ มีการดำเนินงานเป็นขั้น ๆ โดยบูรณาการหลายวิชาเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ระยะเวลาทำโครงการขึ้นอยู่กับเรื่องที่เด็กสนใจ ซึ่งกิจกรรมแบบโครงการให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของเด็ก เป็นรูปแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดทักษะทางสังคม มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอื่นในการเรียนรู้ เล่นและทำงานร่วมกับบุคคลอื่นในกิจกรรมต่าง ๆ รับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นและช่วยกันแก้ไขปัญหา มีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน พร้อมให้ความช่วยเหลือผู้อื่น รวมถึงสามารถสร้างรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคลและกลุ่มคน

การจัดการเรียนรู้แบบโครงการมีความเหมาะสมในการนำมาพัฒนาเด็กปฐมวัยเพราะเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้ร่วมกับระบบการสอนในหลักสูตรตามปกติได้ โดยโอกาสที่ครูจะใช้รูปแบบการเรียนการสอนนี้จะเกิดขึ้นภายใต้สภาพการเรียนการสอนตามปกติ^๔ การศึกษาเรื่องที่เด็กสนใจเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีกระบวนการให้เด็กได้สืบเสาะหาความรู้ตามขั้นตอนทำให้เด็กเกิดความสงสัยอยากรู้และสนใจในการเรียนรู้มากขึ้น เปิดโอกาสให้เด็กเลือกสิ่งที่ยากเรียนรู้ด้วยตนเอง ศึกษาค้นคว้าหาคำตอบในสิ่งที่อยากเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจลงสู่การปฏิบัติได้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันมีการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคมเป็นไปตามวัย

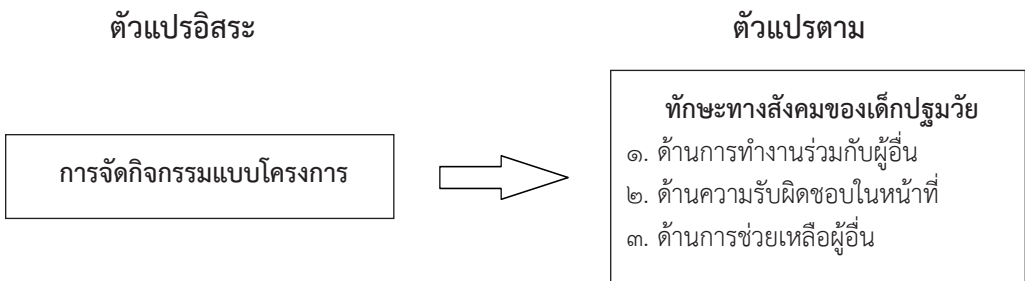
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมแบบโครงการที่มีต่อทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงการ

^๓ วรรณภา สุขเจริญ และสรวงพร ฤกษ์สง, “การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โครงการฟักทองเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย”, *Education journal Faculty of Education*, (NakhonSawan Rajabhat University : ๒๕๖๕), หน้า ๑๒๕-๑๓๔.

^๔ พิชรี ผลโยธิน, “การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยตามแนวคิดไฮสโคป,” (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๐), หน้า ๕๔-๕๖.

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ประชากร

การวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย คือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง ๕-๖ ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ ๓ โรงเรียนบุญคุ้มราษฎร์บำรุง แขวงคลองหนึ่ง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ จำนวน ๔ ห้องเรียน มีจำนวน ๑๐๖ คน

๒. กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย คือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง ๕-๖ ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ ๓/๑ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ โรงเรียนบุญคุ้มราษฎร์บำรุง แขวงคลองหนึ่ง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ จำนวน ๑ ห้องเรียน จำนวน ๒๐ คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling)

๓. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

๓.๑ แผนการจัดกิจกรรมแบบโครงการที่มีต่อทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

๓.๒ แบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย จำนวน ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ ๒ แบบสังเกตทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย จำนวน ๑ ชุด รวม ๗ ข้อ คะแนนเต็ม

๑๘ คะแนน

๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย มีขั้นตอน ดังนี้

๔.๑ ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินก่อนการทดลอง โดยใช้การแบบสังเกตทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย (Pretest) กับกลุ่มเป้าหมาย

๔.๒ นำแบบสังเกตทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้ไปตรวจให้คะแนนและนำคะแนนมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ

๔.๓ ผู้วิจัยได้ทำการทดลองในภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ โดยใช้เวลาในการทดลองตั้งแต่วันที่ ๕ กุมภาพันธ์-๒๕ มีนาคม ๒๕๖๖ สัปดาห์ละ ๒ วัน ได้แก่ วันจันทร์ และวันพุธ เวลา ๐๙:๓๐ – ๑๐:๐๐ น. วันละ ๓๐ นาที จำนวน ๘ สัปดาห์ โดยผู้ศึกษาจัดกิจกรรมแบบโครงการที่มีต่อทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

๔.๔ เมื่อดำเนินการทดลองครบ ๘ สัปดาห์ เสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังการทดลอง โดยใช้แบบสังเกตทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยชุดเดิม (Posttest) กับกลุ่มเป้าหมาย

๔.๕ นำแบบสังเกตทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยไปวิเคราะห์หาค่าทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

นำผลคะแนนที่ได้จากการประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ของกลุ่มเป้าหมายก่อนและหลังการประเมินการจัดกิจกรรมแบบโครงการ

๑. มาวิเคราะห์โดยผู้ศึกษาได้ใช้สถิติวิเคราะห์ ดังนี้

๑.๑ ค่าเฉลี่ย (μ)

๑.๒ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

๒. การเปรียบเทียบคะแนนทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ของกลุ่มเป้าหมายก่อนและหลังการทดลอง

สรุปผลการวิจัย

ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยในทุกด้าน ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงการ

ตารางที่ ๑ ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยในทุกด้าน ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงการ

(N=๒๐)			
ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย	ก่อนการจัดกิจกรรมแบบโครงการ	หลังการจัดกิจกรรมแบบโครงการ	ลำดับที่
๑. ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น	๒.๖๕	๑๔.๒	๒
๒. ด้านความรับผิดชอบในหน้าที่	๑.๙	๑๓.๖	๓
๓. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น	๒.๑	๑๕.๐	๑

ผลการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงการ (Project Approach) ที่มีต่อทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมและรายด้านประกอบด้วย ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านความรับผิดชอบในหน้าที่ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น

๑. หลังจากการจัดกิจกรรมแบบโครงการ (Posttest) สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง (Pretest)
๒. ผลจากการประเมินพฤติกรรมที่มีต่อทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงการ อภิปรายได้ ดังนี้

เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ ๓/๑ ที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงการ มีพัฒนาการของทักษะทางสังคมเพิ่มขึ้นในแต่ละสัปดาห์ ในช่วงสัปดาห์ที่ ๑-๘ จะเห็นได้ว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการของทักษะทางสังคมเพิ่มขึ้นทุกด้าน โดยในสัปดาห์ที่ ๘ เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการของทักษะทางสังคมทั้ง ๓ ด้าน อยู่ในระดับ ดีทุกด้าน เมื่อพิจารณาพฤติกรรมทักษะทางสังคมก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๖.๕ และมีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองเท่ากับ ๑๕.๐๕ จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เด็กปฐมวัยมีความสนใจในการทำกิจกรรมแบบโครงการ เพราะเด็กมีการตอบสนองต่อการเรียนรู้ได้ดี เด็ก ๆ ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น รับผิดชอบต่อหน้าที่ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันขณะทำกิจกรรม การจัดกิจกรรมแบบโครงการ เป็นวิธีการสอนที่ส่งเสริมให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล วัตถุ สภาพแวดล้อม โดยการที่เด็กได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับหัวข้อที่สนใจอย่างลึกซึ้งซึ่งเน้นให้เด็กมีอิสระในการคิดการค้นหาวิธีที่จะได้คำตอบจากคำถามที่เด็กตั้งขึ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้ความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มีเกี่ยวกับหัวข้อที่ได้ทำโครงการ ความรู้จากการจัดกิจกรรมแบบโครงการความรู้ทางสังคม

(Conventional Arbitrary Knowledge) เป็นความรู้ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในสังคม เช่น การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับหรือกฎหมายการเรียนรู้และปฏิบัติตามประเพณีต่าง ๆ ของสังคมหรือการเรียนรู้ภาษาที่ใช้ในการพูดและเขียนต่อไป

ผลการศึกษา พบว่า เด็กปฐมวัยมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมแบบโครงการ โดยภาพรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เด็ก ๆ ชอบการได้เข้ากลุ่มทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ มากที่สุด และชอบการเรียนรู้จากเรื่องที่ย่อยไปสู่เรื่องที่ยากน้อยที่สุดจากผลการศึกษา แบ่งรูปแบบการเรียนรู้ในข้อ ที่ ๑ Active คือ ลักษณะผู้เรียนที่เรียนรู้ได้ดีจากการได้ทำกิจกรรมกับสิ่งที่เรียนรู้คือ Learning by doing ชอบการทำงานกลุ่ม ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการที่เด็ก ๆ ชอบการได้เข้ากลุ่มทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ มากที่สุด เนื่องจากเด็กในช่วงวัยนี้มีความอยากรู้อยากเห็นชอบสิ่งแปลกใหม่ซึ่งการจัดกิจกรรมแบบโครงการ ทำให้เด็กรู้สึกสนุกสนานตื่นเต้นมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้นแม้ว่าเด็กในวัยนี้จะมีความมั่นใจมากขึ้นและเข้าใจคำสั่งมากขึ้น แต่ก็ยังต้องการการยอมรับจากผู้อื่นชอบเล่นกับเพื่อนวัยเดียวกันและเพศเดียวกัน^๕ ฉะนั้น เด็ก ๆ จะชอบปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อน ๆ และการที่เด็ก ๆ ชอบ การได้เรียนรู้จากเรื่องที่ย่อยไปสู่เรื่องที่ยากเป็นการเปิดโอกาสให้ได้คิดและค้นคว้าหาคำตอบด้วยวิธีการของตนเอง เด็กจึงยังไม่มีประสบการณ์ยังไม่เข้าใจการเรียนรู้จากเรื่องง่ายไปสู่เรื่องยากซึ่งคุณครูจะต้องค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็ก ๆ ต่อไป^๖

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมแบบโครงการที่มีต่อทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบโครงการ (Project Approach)

จากการศึกษาในครั้งนี้ เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมแบบโครงการที่มีต่อทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ผู้ศึกษาสามารถแสดงการอภิปรายผลในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น

พฤติกรรมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น หลังการทดลอง ๑๕.๐๕ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมแบบโครงการ ได้รับการส่งเสริมในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนและครูในห้องเรียนและมีความสุข ทำให้เด็กเคารพในการทำงานของเพื่อน

^๕ กุลยา ตันติผลาชีวะ, การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย, (กรุงเทพมหานคร:เบรน-เบสบุ๊ค, กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๑), หน้า ๒๖-๒๙.

^๖ Vygotsky, L. S., & Cole, M., Mind in Society: Development of Higher Psychological Processes, Harvard university press, 1978, p. 27.

นำไปสู่การร่วมมือในการทำงานร่วมกันจนสำเร็จ รูปแบบของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยจะปรากฏในขณะที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน เช่น การร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มการเป็นผู้นำการเป็นผู้ตาม หรือการเป็นผู้มีใจกว้างขวาง การที่เด็กให้ความร่วมมือทำกิจกรรมต่าง ๆ กับเพื่อนจนประสบผลสำเร็จ ทำตามข้อตกลงร่วมพูดคุยแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนโดยไม่เลือกเพื่อน^๗ ทั้งที่เป็นวัฒนธรรมเดียวกันหรือเพื่อนต่างวัฒนธรรมทำให้เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นและเรียนรู้บทบาทของตนเองในสังคมได้ดียิ่งขึ้นจึงส่งผลให้พฤติกรรมทางสังคมด้านการร่วมมือมีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังการทดลองสูงขึ้น การที่เด็กทำงานร่วมกับกลุ่มช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้อย่างรอบคอบ เมื่อเด็กได้ทำงานร่วมกับผู้อื่นจะมีปฏิริยาโต้ตอบร่วมกันมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานร่วมกัน การที่เด็กให้ความร่วมมือทำกิจกรรมต่าง ๆ กับเพื่อนในกลุ่มทำตามข้อตกลงของกลุ่ม ร่วมพูดคุยแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนในกลุ่มและทำงานจนสำเร็จ จะทำให้เด็กปรับเปลี่ยนความคิดจะช่วยให้เด็กเรียนรู้การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นได้

๒. ด้านความรับผิดชอบในหน้าที่

พฤติกรรมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยความรับผิดชอบในหน้าที่ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบในหน้าที่ของเด็กปฐมวัย มีคะแนนเฉลี่ยสูงก่อนการทดลอง ทั้งนี้เพราะเด็กปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมแบบโครงการ ในการทำกิจกรรมทุกและฝึกความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการเรียนรู้แต่ละกิจกรรม รวมถึงการเลือกนำเสนอสิ่งที่ได้ศึกษาหาความรู้ในทุกระยะของโครงการ โดยครูสนับสนุนให้เด็กเน้นการลงมือปฏิบัติจริง และปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน ปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นสิ่งที่เด็กได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่ที่บ้าน ให้มีการรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย ให้เชื่อฟังผู้ใหญ่ ปฏิบัติตามกฎหมายที่ผู้ใหญ่ตั้งไว้ เด็กเริ่มรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองเวลาอยู่รวมกลุ่มกันมากขึ้น เด็กในกลุ่มจะเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ ๆ และปรับพฤติกรรมของตนเองให้เล่นกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น และมีความรู้สึกรับผิดชอบในพฤติกรรมของตนเอง พฤติกรรมเหล่านี้เป็นองค์ประกอบและทักษะสำคัญในการส่งเสริมพฤติกรรมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยให้ดีขึ้นได้

๓. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น

พฤติกรรมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยด้านการช่วยเหลือ มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมหลังการทดลองสูงขึ้น เป็นเพราะว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมแบบโครงการ ได้รับส่งเสริมกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม โดยให้เด็กลงมือปฏิบัติจริงผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเพื่อนในกลุ่ม คอยช่วยเหลือกันในการลงมือกระทำต่าง ๆ เช่น จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ช่วยยกวัสดุอุปกรณ์ เมื่อเห็นว่าเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ ช่วยหยิบยื่นหรือส่งอุปกรณ์ให้เพื่อน ช่วยเก็บสิ่งของเมื่อทำกิจกรรม

^๗ Piaget, J., *The Psychology Of The Child*, (New York: Basic Books, 1869), pp.15-17.

เสร็จแล้วด้วยความเต็มใจ ทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมการช่วยเหลือเพื่อนเมื่อ อยู่ร่วมกันในสังคมเด็กได้มี โอกาสร่วมพูดคุยสนทนาแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันผ่านการทำกิจกรรมกลุ่มให้คำแนะนำ หรือข้อเสนอแนะง่าย ๆ เมื่อเห็นว่าเพื่อนต้องการความช่วยเหลือคอยช่วยเหลือกันในการแก้ปัญหา กับสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จและเกิดความพึงพอใจซึ่งเป็นการแสดงปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ในเชิงบวก เด็กอายุ ๔ - ๖ ปี จะมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกด้วยการให้ เช่น เด็กจะเสนอให้ความช่วยเหลือหรือ ให้ของเล่นหรือพยายามปลอบใจเด็กคนที่ได้รับบาดเจ็บ^{๒๕} เด็กจะทำตาม คำขอร้องหรือคำแนะนำของเพื่อน มากกว่าเป็นผลมาจากประสบการณ์ในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลทั้งในครอบครัวและบุคคลอื่น ๆ พฤติกรรม การช่วยเหลือของเด็กเป็นพฤติกรรมที่มีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มพฤติกรรมช่วยเหลือของ เด็กจะเปลี่ยนแปลงไปตามวัยและยังเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับการให้เหตุผลทางจริยธรรมการช่วยเหลือ อาจพิจารณาจากคุณลักษณะของความพึงพอใจเด็กมักจะให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนที่คุ้นเคยซึ่งสิ่งเหล่านี้ จะนำเด็กไปสู่วิธีการปรับตัวและเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมต่อไปได้

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะในการนำไปประยุกต์ใช้

๑.๑ จากการจัดกิจกรรมแบบโครงการ (Project Approach) ครูควรบันทึกวีดีโอเพื่อที่ประเมิน พฤติกรรมเด็กได้อย่างแม่นยำและไม่ตกหล่นเนื้อหาการประเมิน

๑.๒ การจัดเตรียมอุปกรณ์ครูควรให้เด็กและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมโดยการ นำสื่อวัสดุมาจัดกิจกรรมร่วมจัดการเรียนการสอนร่วมกับครู

๒. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๒.๑ การจัดกิจกรรมแบบโครงการ (Project Approach) ควรเริ่มต้นเรียนรู้ในสิ่งที่ใกล้ตัวเด็ก ก่อน และค่อย ๆ เชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ให้เด็กมีความเข้าใจชัดเจนมากขึ้น เด็กจะค่อย ๆ ปรับการเรียนรู้ จากเรื่องง่ายใกล้ตัว ไปสู่เรื่องที่ใกล้ตัวเด็กมากขึ้น และการที่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน

๒.๒ ควรมีการศึกษาทักษะของเด็กปฐมวัยกับตัวแปรอื่นที่น่าสนใจ เช่น ทักษะการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

๒.๓ ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ กับเด็กที่มีช่วงอายุที่แตกต่างกัน

^{๒๕} Dewey, J., *The middle works*, SIU press. 1983, pp. 1899-1924.

^{๒๖} ณัฐกมล ระกานุสิทธิ์ อธิพงษ์ เพชรสุทธิ และมานะ ปิยะวันเวช, “ผลของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวแบบกลุ่ม เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย,” *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา*, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๔, (ตุลาคม ธันวาคม ๒๕๕๙) : ๑๐๑-๑๑๔.

บรรณานุกรม

- กุลยา ตันติผลาชีวะ. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: เบรน-เบสบุ๊ก. กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๑.
- กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ท., ๒๕๖๐.
- ณัฐกมล ระภาณสิทธิ์, อธิพงษ์ เพชรสุทธิ และมานะ ปิยะวัฒน์. ผลของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหว แบบกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย. วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์. ๔(๔), ๑๐๑-๑๑๔, ๒๕๖๕.
- ภาพิมล วัฒนวิเชียร และ ชลาธิป สมหาหิโต. “ผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการผสานแหล่งเรียนรู้ จังหวัดอ่างทองที่มีต่อความรู้สึกเป็นเจ้าของสำหรับเด็กปฐมวัย”. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ. ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - เมษายน ๒๕๖๖): ๒๔๙-๒๖๑.
- วรรณภา สุขเจริญ และ สรวงพร กุศลส่ง. “การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โครงการฟักทองเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย”. ใน Education journal Faculty of Education. NakhonSawan Rajabhat University, ๒๕๖๕.
- พัชรี ผลโยธิน และคณะ. การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยตามแนวคิดไฮสโคป. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๐.
- Dewey, J. The middle works. SIU press, 1983.
- Piaget, J. The Psychology Of The Child. New York: Basic Books. n.d, 1869.
- Vygotsky. Mind in Society: Development of Higher Psychological Processes. Harvard university press, 1978.